

Rajka Glušica

## O restandardizaciji crnogorskog jezika

U sociolingvističkoj literaturi postoje brojni teorijski modeli koji opisuju odnose između tri važna pojma: jezičke politike, jezičkog planiranja i standardizacije <sup>1</sup>. Za nas su posebno interesantni modeli u jezičkom planiranju primjenljivi na jezike koji su nakon zajedničkog srpskohrvatskog standarda ušli u procese izgrađivanja sopstvenih standardoloških puteva. Kada govorimo o etapama u planiranju i razvoju već standardizovanih jezika u kojima je došlo do promjene statusa, a to su svi standardni jezici nastali iz standardne novoštokavštine srpskohrvatskog, nakon raspada Jugoslavije, u teorijskoj lingvistici sve se više koristi pojam restandardizacija koji podrazumijeva postupak preoblikovanja jezika koji je već prošao standardizacijski proces <sup>2</sup>.

Dok je standardizacija proces dobijanja standardnog – nadregionalnog jezika od nekog prestižnog varijeteta, koji natkriljuje sve dijalekte i sociolekte, sa ciljem otklanjanja poteškoća u komunikaciji, restandardizacija se zbiva isključivo na simboličkom nivou i u prvom planu ne postavlja komunikativnu funkciju jezika, već simboličku. Dakle, cilj restandardizacije nije poboljšanje sporazumijevanja ili podizanje standardnojezičke kompetencije nego isticanje statusa jezika – imenovanje jezika nacionalnim imenom i afirmacija tog nacionalnog jezika. Ponekad se restandardizacijskim procesima poništavaju postignuća standardizacije, pa se u nove standarde uvode jezičke pojave koje se pravdaju čuvanjem nacionalnog identiteta, a u stvari su govornicima neobične, pa čak i nerazumljive. Upravo se to dešavalo u procesima restandardizacije bosanskog, crnogorskog, hrvatskog i srpskog jezika.

Važno je naglasiti da su standardizacija i restandardizacija u stvari dva konceptualno i operacionalno različita tipa oblikovanja, jedan od dijalekatske baze, a drugi od već postojećih standardnojezičkih osnova, gdje se dva ili više standardnih jezika izgrađuju od varijanti zajedničkog standarda, što je slučaj sa četiri standardna jezika nastala iz policentričnog srpskohrvatskog jezika i njegovih varijanata: istočne ili srpske, zapadne ili hrvatske, te bosanskohercegovačkog književnojezičkog izraza i crnogorskog književnojezičkog izraza. Ulaskom u procese restandardizacije ili naglih promjena u normi, pod uticajem nacionalističke ideologije u sva četiri jezika javlja se tendencija isticanja ili konstruisanja

<sup>1</sup> O teorijskim modelima i literaturi vidjeti Glušica 2009a: 15-30.

<sup>2</sup> Bugarski 2002: 145-154.

razlika u odnosu na druge. U pravljenu razlika između svog i drugih jezika crnogorski standardolozi su postigli najviše. Dok su drugi pravili razlike na leksičkom planu i neznatno ortografskom, u crnogorskom standardu se zašlo u promjenu jezičke strukture i sistema. Fonološki sistem crnogorskog jezika uvećan je za dvije “foneme”, standardizovana su dva glasa *ś* i *ž* iz crnogorskih narodnih govora (i ne samo crnogorskih) nastalih najčešće jekavskim jotovanjem dentala *s* i *z*, (*sjekira*: *śekira*, *zjenica*: *ženica*) normirani su i drugi produkti jekavske “jotacije” jotovani suglasnici *t* i *d* (*tjerati*: *ćerati*, *djetinjstvo*: *đetinjstvo*).

Da kratko podsjetimo kako je tekao proces restandardizacije crnogorskog jezika. Nakon sticanja nezavisnosti Crne Gore (maj 2006) i uvođenja lingvonima crnogorski jezik u najviši pravni akt države – Ustav (oktobar 2007) i njegovog određenja za službeni, Vlada Crne Gore je osnovala *Savjet za standardizaciju crnogorskog jezika*<sup>3</sup> (januar 2008) čiji je zadatak bio da izradi predlog pravopisa, gramatike i rječnika crnogorskog jezika, a onda i da vodi poslove vezane za razvoj i afirmaciju crnogorskog jezika i montenegristike. Međutim, već na prvom svom zadatku – izradi pravopisa crnogorskog jezika, *Savjet* je uzdrman i podijeljen različitim stavovima i shvatanjima savremenog standarda, njegove osnove, ortografskih načela i polazišta. Veliki problem su predstavljala i različita tumačenja pojmova i termina: jezik kao dijasistem, standardni jezik, književni jezik i narodni jezik. Različito je percipiran i sam pravopis, njegova uloga, značaj i metodologija izrade, što nije čudno s obzirom na to kakav je sastav *Savjeta* sa dominirajućom pjesničkom logikom u njemu, umjesto naučne<sup>4</sup>.

Dio članova *Savjeta* je smatrao da je Crna Gora prvi put u svojoj dugoj istoriji dobila priliku da kodifikuje sopstveni jezik, da treba iskoristiti priliku i ispraviti sve “nepravde” nanijete crnogorskom jeziku zajedničkom kodifikacijom i normirati sve “opšteupotrebne i opšternogorske” jezičke crte kao jedino ispravne, bez obzira na njihov status u postojećem standardu i bez obzira na pravopisne navike korisnika. Mi smo nasuprot tome smatrali da standardni crnogorski jezik treba da se izgrađuje od crnogorske varijante policentričnog srpskohrvatskog jezika i time da baštini stopedesetogodišnju tradiciju standardnog jezika i bogatog kulturnog i književnog nasljeđa nastalog na tom jeziku, a ne od crnogorskih narodnih govora (čiji dio već vijek i po čini osnovicu standardnog srpskohrvatskog jezika ijekavskog izgovora) i od jezika crnogorskih pisaca XIX vijeka.

Nepremostive razlike u shvatanjima crnogorskog standarda podijelile su *Savjet za standardizaciju crnogorskog jezika* i uslovile izradu dvije varijante pravopisa, predate Ministarstvu prosvjete i nauke u januaru 2009. godine. Tada je napravljena velika greška, pod-

<sup>3</sup> *Savjet* je imao 13 članova, to su: Branko Banjević, predsjednik (književnik), prof. dr Rajka Glušica, zamjenica predsjednika (lingvistkinja), doc. dr Tatjana Bečanović (teoretičarka književnosti), Rajko Cerović (publicista), dr Adnan Ćirgić (lingvista), Zuvdija Hodžić (književnik), Mirko Kovač (književnik), doc. dr Igor Lakić (lingvista), Mladen Lompar (književnik), prof. dr Milenko Perović (prof. filozofije), prof. dr Zorica Radulović (lingvistkinja), Milorad Stojović (književni kritičar) i Ćedo Vuković (književnik).

<sup>4</sup> Detaljnije o različitim viđenjima crnogorskog standarda u *Savjetu* v. Glušica 2009b: 287-300.

nosio radnih materijala su morali biti pozvani od naručioca posla – Vlade, da odgovore na veoma važno pitanje: Šta crnogorsko društvo, kultura i jezik predloženim modelom standardizacije dobija, a šta gubi? Na osnovu odgovora i javne rasprave u naučnim institucijama i medijima, Ministarstvo prosvjete je moglo izabrati i pragmatički odlučiti koja varijanta više odgovara aktuelnoj sociolingvističkoj i političkoj situaciji, ali i budućnosti.

Suprotno tom logičnom slijedu izabrana je potpuno drugačija procedura, iza očiju javnosti i bez znanja članova *Savjeta* (ili barem nas sa Univerziteta Crne Gore koji smo se protivili laičkom i nacionalističkom pristupu kodifikaciji) *Savjet* je ugašen i formirana je Radna grupa, kasnije nazvana Ekspertska komisija<sup>5</sup>, koja je imala zadatak da ocijeni Ministarstvu predate dvije verzije pravopisa. Ekspertska komisija je na osnovu pravopisnih pravila iz verzije Adnana Čirgića a pravopisnog rječnika iz verzije koju su uradile Rajka Glušica i Zorica Radulović, i svog rada predložila, a ministar prosvjete usvojio u julu 2009. “najcrnogorski pravopis”, kako ga je okarakterisao predsjednik Komisije, umjesto da ponude najprihvatljiviji pravopis. Uzimanjem Čirgićeve verzije pravopisnih pravila za radni predložak i uvođenje novih slova i drugih produkata jotovanja kao normativnih, Komisija se opredijelila za radikalne otklone od postojeće norme s tim što je, za razliku od radnog predloška, ipak dozvolila dubletno korišćenje jotovanih i nejotovanih oblika.

Ni nakon usvajanja pravopisa nije se organizovala javna rasprava (iako je bila najavljen) na kojoj bi Ekspertska komisija morala objasniti koji su to “principi standardizacije i konkretni naučni argumenti” kojima bi se mogla odbraniti pogrešna metodologija i rješenja u ponuđenom pravopisu<sup>6</sup>. Sljedećeg jula Ekspertska komisija, uz pomoć saradnika koji “pošeduju znanje crnogorskog jezika”, ponovo je iznenadila crnogorsku javnost darujući joj *Gramatiku crnogorskoga jezika* autora Adnana Čirgića, Iva Pranjkovića i Josipa Silića<sup>7</sup>, a Ministarstvo prosvjete i nauke odmah je proglašava “službenom”.

Temeljna polazišta restandardizacije crnogorskog jezika preuzeta su iz “normativističkih” knjiga dr Vojislava Nikčevića, profesora slovenačke, a kasnije i crnogorske književnosti na Filozofskom fakultetu u Nikšiću. To što nije po obrazovanju lingvista ne smeta njegovim sljedbenicima (na tu činjenicu kažu da ni Vuk nije bio obrazovani lingvista pa je reformisao srpski jezik), veličaju njegovo djelo i zasluge nazivajući ga “utemeljivačem montenegristike”. Njegove knjige o crnogorskom jeziku zasnivaju se uglavnom, na nacionalističkim mitovima, a ne na naučnim činjenicama i onome što nudi savremena nauka o jeziku, sociolingvistika i standardologija.

Nacionalistički mitovi<sup>8</sup> koji se iščitavaju iz analiziranih Nikčevićevih knjiga su: crnogorski je autohton jezik (u nauci o jeziku termin autohton jezik rezervisan je za jezike kojima se ne može dokazati pripadnost nekoj jezičkoj porodici, koji nemaju jezičkih

<sup>5</sup> Članovi Ekspertske komisije su: dr Milenko Perović, redovni profesor etike i filozofije u Novom Sadu, predsjednik; dr Josip Silić, profesor emeritus Sveučilišta u Zagrebu, član i dr Ljudmila Vasiljeva, profesor na Univerzitetu Ivana Franka u Lavovu (Ukrajina), članica.

<sup>6</sup> O prvom zvaničnom crnogorskom pravopisu v. Glušica 2010a: 253-267.

<sup>7</sup> O novousvojenoj Gramatici crnogorskoga jezika v. Glušica 2011: 317-329.

<sup>8</sup> O mitovima na kojima počiva crnogorski jezički nacionalizam v. Glušica 2010b: 25-45.

srodnika, niti se mogu povezati sa nekim drugim poznatim jezikom), kao poseban donijet iz prapostojbine iz Polablja-Pomorja (današnja istočna Njemačka), nastao je iz izumrlog polapskog, nema zajedničko porijeklo sa drugim južnoslovenskim jezicima, pa se zbog toga i razlikuje od drugih susjednih jezika. Od srpskih unitarista i asimilatora crnogorski jezik je progan, pobjegao je a da bi se ispravila “istorijska nepravda” nanesena mu od nacije-neprijatelja treba ga onakvog kakav je bio u XIX vijeku učiniti standardnim. “Crnogorci su svoj jezik dali drugima i ostali bez njega”. Dalje, Nikčević, pa onda i njegovi sljedbenici, nasuprot opšteprihvaćenim naučnim teorijama i definicijama pravopisa, tvrde da:

Pravopis crnogorskog jezika nije stvar dogovora kao u drugim sredinama. Književni i narodni jezik kod Crnogoraca je identičan, što je jedinstven slučaj u svijetu. Zbog toga naš Pravopis ne može biti sporan jer čuva prirodne osobine crnogorskog jezika (Banjević 2008 : III).

U kojim god značenjima uzimali termine standardni, književni i narodni jezik, toga, zaista, nema nigdje u svijetu, pa ne može biti ni u Crnoj Gori. Nikad nijedan standardni jezik nije identičan nijednom narodnom govoru, pa ni onom koji mu se nalazi u osnovici. Standardni jezik je vještačka, dogovorna tvorevina sa eksplicitnom (planskom) normom, a narodni govori su prirodni idiomi sa implicitnom (spontanom) normom.

Osnovna pravopisna načela u aktuelnom crnogorskom pravopisu preuzeta su iz djela Vojislava Nikčevića. Jedno od njih je “Piši kao što zboriš, a čitaj kako je napisano” a uzor kako se “zbori” je jezik crnogorskih pisaca XIX vijeka i živi narodni govori. O tome šta uzeti za osnovu savremenog crnogorskog standarda kaže Nikčević (1993: 10):

I kad se danas zalažem za ovo načelo, kao uzor za njegovu primjenu u osnovi mogu da posluže ne samo djela crnogorskih klasika Petra I i Perta II, Stefana Mitrova Ljubiše i Marka Miljanova Popovića nego i govor najstarije generacije našijeh neobrazovanih sunarodnika sa sela koja se manje-više još uvijek nije otuđila od izvornoga crnogorskog jezika.

Upravo obrnuto, aktuelni pravopisi se ne zasnivaju na narodnim govorima, niti na književnoj tradiciji XIX vijeka, već na jezičkom uzusu u prestižnim funkcionalnim stilovima i ustaljenoj normi.

Najvažniji zadatak crnogorske jezičke restandardizacije jeste radikalno odvajanje crnogorskog jezika, prije svega, od srpskog, a onda i drugih, što jeste temeljni postupak nacionalizma. Razgraničavanje prema drugima važnije je od realnog konstatovanja postojeće jezičke situacije. Crnogorski standardolozi insistiraju na jotovanoj varijanti crnogorskog jezika, uvode dva nova slova koja su divergentna, razdvajajuća crta u odnosu na druge i utiču na međusobnu razumljivost, opštenje i komunikaciju. Ne podržavaju korišćenje nejotovanih oblika iako su oni pravopisom dozvoljeni, očigledno kao prela-

<sup>9</sup> Nikčević 1993: 27.

zno rješenje do novog pravopisa bez dubletnih rješenja, tj. samo sa jotovanim oblicima. Ovakvim rješenjima se prave komunikacijske barijere, izgrađuju međe prema drugima, što vodi u izolacionizam na koji crnogorski, kao mali jezik, nema pravo.

Kao proizvod nacionalističke jezičke politike dobili smo današnji crnogorski standard koji nema osnovna obilježja elastičnosti, stabilnosti, prestiža i polivalentnosti niti ispunjava osnovne simboličke funkcije koji jedan standard mora imati, prije svega:

1. UJEDINJUJUĆU – ostvaruje se identifikacijom svakog pojedinačnog govornika sa standardnojezičkom zajednicom. Pitanje: da li crnogorski standard vrši ovu funkciju? Da li govornike u Crnoj Gori aktuelni normativi ujedinjuju ili razjedinjuju? Očigledno da razjedinjuju jer insistiranje na jotovanim oblicima i njihovo nametanje obrazovnom sistemu preko izjotovanih programa i udžbenika izaziva otpore i kod govornika crnogorskog jezika, a kamoli kod govornika srpskog, hrvatskog i bosanskog jezika. Vještačko mijenjanje postojećeg standarda, pored kulturološkog šoka pravi i rascijepljenost u društvu. Intelektualna elita koja svoj jezik naziva i smatra crnogorskim odbija nametnute promjene u standardu ne mijenjajući pravopisne i pravogovorne navike.

2. ODVAJAJUĆU ili demarkacionu – jedna standardnojezička zajednica odvaja se od druge standardnim jezikom koji služi i kao identitetski simbol. U ovoj funkciji standardnog jezika crnogorski standardolozi su postigli najviše. Radikalnim otklonom od postojeće norme želi se crnogorski jezik učiniti različitim od ostalih jezika. Bilo je važnije napraviti razlike prema varijantama zajedničkog policentričnog jezika: bosanskom, hrvatskom i srpskom nego kodifikovati ono što predstavlja prirodni nastavak jezičkog razvoja. Posebno je pogrešno razlikama u jeziku dokazivati razlike u nacionalnom identitetu. Naš crnogorski identitet ne bi bio ugrožen činjenicom što nam je standardni jezik u strukturi i sistemu isti kao i standardi ostala tri naroda.

3. FUNKCIJU PRESTIŽA – prestižni status standardnog jezika održava se njegovom kultivizacijom i brigom o pravilnoj jezičkoj upotrebi. Onima koji su ovladali standardnim oblicima jezika obezbjeđuje se društveni prestiž u poređenju sa onima koji nijesu. Na pitanje: Da li aktuelni crnogorski standard nudi takav prestiž? odgovor je nedvosmisleno – Ne. Upravo obrnuto, crnogorski jezički standard propisivanjem oblika iz crnogorskih narodnih govora kao normativnih, izjednačio je one koji su obrazovani sa onima koji nijesu išli u školu. Crnogorskim standardom se praktično ukidaju narodni govori i supstandardni idiomi, što je veoma štetno.

Crnogorski jezik je već tri godine u procesu restandardizacije a do ovogodišnjeg Međunarodnog slavističkog skupa *Njegoševi dani 4* (održan od 31. avgusta do 3. septembra 2011. u Risnu i Perastu)<sup>10</sup> nije se održala ni jedna javna rasprava na kojoj bi se

<sup>10</sup> U organizaciji Univerziteta Crne Gore, Instituta za jezik i književnost Filozofskog fakulteta i Studijskog programa za crnogorski jezik i južnoslovenske književnosti od 2008. svake

razgovaralo o osnovnim pitanjima tog procesa iako se zna da je konsenzus i dogovor jedan od temeljnih preduslova uspješne standardizacije. Nacionalisti odbacuju razum i racionalnost, njihove istine su dogme, ne podnose dijalog, što se jasno očitovalo u procesu kodifikacije crnogorskog jezika. Iako se standardni jezik izgrađuje izričito dogovorom, crnogorski standard se gradio tajno, iza kulisa, bez rasprava, uvažavanja drugačijeg mišljenja, okruglih stolova na kojima bi učestvovali profesori jezika, novinari, pisci, kulturni poslenici i svi zainteresovani kojima je crnogorski jezik maternji, pa bi se lako iskristalisala opšteprihvatljiva varijanta. Javnost i korisnici budućeg pravopisa nijesu imali priliku da iznesu svoje mišljenje i stav, već su im se servirala gotova rješenja u vidu pravopisa i gramatike sa radikalnim odklonom od postojeće norme. Posljedica toga je opšta neprihvatljivost propisane norme, pa se pribjegava sili i zastrašivanju – iza pravopisa stoji država, ko ga ne poštuje protiv države je i protiv crnogorskog jezika.

Da bi se poslovi standardizacije uspješno nastavili i crnogorski jezik afirmisao Vlada Crne Gore je osnovala u julu 2010. Institut za crnogorski jezik i književnost u kojem ima samo jedan doktor nauka i to direktor Adnan Čirgić. Članovi Instituta ističu da je to naučna institucija, do sada su bili samo NVO Institut za crnogorski jezik i jezikoslovlje “Vojislav P. Nikčević”. Isti je direktor, isti časopis, isti prijatelji, isti “neprijatelji” i ista nauka. Na prvom Okruglom stolu u njihovoj organizaciji eksplicitno su tražili ukidanje Studijskog programa za crnogorski jezik i južnoslovenske književnosti, počeo sa radom školske 2008/09. na Filozofskom fakultetu u Nikšiću, zato što profesori na tom Programu o crnogorskoj restandardizaciji različito misle od njih i ne koriste u nastavi “univerzitetske udžbenike” Vojislava Nikčevića.

Na prvu javnu raspravu u okviru *Njegoševih dana* i Okrugli sto na temu *Jezička situacija u Crnoj Gori* niko od pozvanih iz Ekspertske komisije i Instituta za crnogorski jezik i književnost nije se odazvao. Na Okruglom stolu smo čuli deset različitih viđenja crnogorske jezičke situacije uz brojne veoma konstruktivne diskusije prisutnih slavista i niz predloga i sugestija kako mijenjati postojeće stanje razgovarajući i dogovarajući se.

Jezičko pitanje u Crnoj Gori ne prestaje da bude važno političko pitanje, preko kojeg se ostvaruju različiti politički interesi iako se iz etape planiranja statusa (kad političke elite odlučuju o nekim pitanjima jezika) uveliko zašlo u planiranje korpusa kada glavnu riječ moraju imati jezički stručnjaci, i uprkos činjenici da osim Albanaca i Roma svi građani Crne Gore govore istim jezikom sa različitim imenima. Ovako kodifikovan crnogorski jezik je izazvao nove podjele u crnogorskom društvu, pa je pitanje jezika postalo toliko važno da je od rješavanja naziva predmeta za jezik i književnost u obrazovnom sistemu zavisilo izglasavanje zakona koji je bio uslov za nastavak evropskih integracija. Jezik je postao važniji od Evrope, pa smo mogli čuti da će pri izboru – crnogorski jezik

---

godine se organizuje Međunarodni slavistički skup *Njegoševi dani* na kojem učestvuju veoma ugledni slavisti sa evropskih i južnoslovenskih katedara (do sada objavljena tri Zbornika sa oko sto naučnih radova) i koji predstavlja zajedno sa Studijskim programom za crnogorski jezik trn u oku crnogorskih i srpskih nacionalista.

ili Evropa, naši političari naravno, odabrali jezik. Kodifikacija crnogorskog jezika i njegovo uvođenje u obrazovni sistem, sa izjotovanim programima i udžbenicima od ove školske godine izazvalo je najblaže rečeno zbuđenost crnogorskih građana i pravi potres prosvjetnog, obrazovnog i političkog sistema. Crnogorsku aktuelnu nacionalističku jezičku politiku podržava i sprovodi Vlada preko svog Ministarstva prosvjete i sporta i svog Instituta za crnogorski jezik i književnost što znači da Vlada ili ne shvata karakter i pogubnost takve jezičke politike, ili joj ona takva kakva jeste – odgovara.

Uzrok nacionalističke crnogorske aktuelne jezičke politike jeste neznanje i to što se jezik smatra jednim od najvažnijih identitetskih simbola. Poznati su inače, primjeri u svijetu da se jezik kao važan element nacionalnog identiteta ističe naročito onda kada se neka nacija ili etnička grupa osjeća ugroženom. Pitanje jezika postaje pitanje države, naroda njegovog postojanja, pa čak i opstanka. Na snazi je aksiom koji glasi: crnogorski i srpski (bosanski, hrvatski) su različiti jezici, a ako razlike nema, treba je napraviti. Želi se po svaku cijenu pobjeći od jednog policentričnog jezika kojim se služe četiri nacije u četiri nezavisne države i koje imaju svaka svoju nacionalnu varijantu toga jezika sa vlastitom kodifikovanom normom i imenom. Koliko god povećavali razlike ne možemo pobjeći od toliko očigledne činjenice. Kad se shvati da je zajednički jezik prednost, bogatstvo širine kulturnog prostora, razumljivost, komunikacija i nesmetana kulturna i svaka druga razmjena bez jezičkih barijera, pretaće se sa uskogrudim i nacionalističkim jezičkim sitničarenjima na sopstvenu štetu.

### Bibliografija

- Banjević 2008: B. Banjević, *Nijesmo jezik prilagođavali tuđim pravopisima* (Intervju), "Pobjeda", 30. avgust 2008, Kultura, str. III.
- Bugarski 2002: R. Bugarski, *Nova lica jezika*, Beograd 2002.
- Glušica 2009a: R. Glušica, *Jezička politika u Crnoj Gori*, "Riječ" (Nikšić), nova serija, 2009, 1, str. 15-30.
- Glušica 2009b: R. Glušica, *O radu na pravopisu crnogorskoga jezika*, u: *Njegoševi dani 1: Cetinje, 27-29 jun 2008: Zbornik radova*, Nikšić 2009, str. 287-299.
- Glušica 2010a: R. Glušica, *O prvom zvaničnom crnogorskom pravopisu*, u: *Njegoševi dani 2: Cetinje, 27-29 avgust 2009: Zbornik radova*, Nikšić 2010, str. 253-265.
- Glušica 2010b: R. Glušica, *Crnogorski jezik u čeljustima nacionalizma*, "Riječ" (Nikšić), nova serija, 2010, 4, str. 25-45.
- Glušica 2011: R. Glušica, *O novousvojenoj gramatici crnogorskog jezika*, u: *Njegoševi dani 3: Nikšić, 1-3 septembra 2010: Zbornik radova*, Nikšić 2011, str. 317-329.

Nikčević 1993: V. Nikčević, *Piši kao što zboriš: glavna pravila crnogorskoga standardnoga jezika*, Podgorica 1993.

*Abstract*

Rajka Glušica

*About the Re-standardization of the Montenegrin Language*

its naming and the constitutional requirement to its codification and introduction into the Montenegrin educational system. The author concludes that the re-standardization of the Montenegrin language has been based on nationalist myths rather than on scientific facts. As a norm, it has made a radical departure from the past and is thus difficult to apply and to accept. The Montenegrin language, standardized in this way, has become a source of new divisions in Montenegrin society and led to a serious crisis in the educational and political system.

*Keywords*

Re-standardization, Montenegrin Language, Nationalism